

Motion till riksdagen 2010/11:U277

av **Thomas Strand m.fl. (S)**

Ursprungsmärkning av israeliska bosättarprodukter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att den svenska regeringen både nationellt och i EU kraftfullt verkar för att ursprungsmärkningen av israeliska bosättarprodukter säkerställs i enlighet med EU:s associeringsavtal med Israel.

Motivering

Västbanken har under drygt 40 år ockuperats av Israel, och trots världssamfundets protester har de illegala bosättningarna blivit fler och fler. Denna medvetna israeliska bosättningspolitik hotar allvarligt en fredsuppgörelse mellan Israel och Palestina. Reaktionerna på det nyligen hävda tillfälliga stoppet för bosättningar visar på denna frågas sprängkraft.

Ett led i denna bosättningspolitik är att varor som produceras på ockuperad palestinsk mark av israeliska bosättare märks som israeliska varor, trots att det enligt EU:s associeringsavtal med Israel ska säkerställas att produkter från israeliska bosättningar separeras från produkter producerade i Israel. En nyligen avkunnad dom i EU-domstolen bekräftar att systemet med ursprungsmärkning inte fungerar tillfredsställande. Förmodligen är det många bosättarprodukter som under årens lopp har exporterats tullfritt till EU. Det har gynnat israelisk ekonomi. Det betyder också att konsumenter i EU inte medvetet har kunnat avstå från att köpa dessa produkter.

Den rättsliga grunden för EU:s samarbete med Israel utgörs idag av det associeringsavtal som ingicks mellan EU och Israel 1995 och som trädde i kraft fem år senare. Genom att underteckna associeringsavtalet har Israel förbundit sig att respektera folkrätten och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Även EU har i och med undertecknandet en juridisk skyldighet att ar-

Fel! Okänt namn på

beta för att Israel följer internationell rätt och att reagera på kränkningar av densamma.

Det torde vara svårt för någon seriös och sakkunnig observatör att förneka att Israel åtnjuter en unikt privilegierad särbehandling. Israel har upprepade gånger gjort sig skyldig till brott mot internationell rätt och de mänskliga rättigheterna. Trots det fortsätter Israels gynnsamma samarbetsrelation till EU i stort sett oinskränkt.

Frågan om ursprungsmärkningen är ett exempel på att EU har sett mellan fingrarna för länge. Därför har EU-domstolen i en nyligen avkunnad dom krävt en bättre ursprungsmärkning eftersom det förmodligen är så att det är många bosättningsprodukter som tullfritt kommer in i EU. Den förre premiärministern Gordon Brown och den förra brittiska regeringen har också reagerat på detta och förespråkat att EU borde skärpa ursprungsmärkningen.

Det är viktigt att ursprungsmärkningen fungerar i praktiken:

- ? Det markerar att bosättningarna inte är en del av Israel.
- ? Det sätter ekonomisk press på Israel.
- ? Det ger oss konsumenter en möjlighet att göra medvetna val.

Enligt en färsk rapport från Palestinagrupperna i Sverige bekräftas att EU inte har utarbetat effektiva instrument för att utesluta bosättningsprodukter från frihandelsavtalen med Israel. Under 2004–2005 förhandlades en teknisk överenskommelse fram mellan EU och Israel som praktiskt skulle hantera denna ursprungsmärkning. Men EU-domstolens utslag visar tydligt att denna tekniska överenskommelse har tydliga brister. Det är därför som EU-domstolen vill se en bättre ursprungsmärkning av israeliska varor. Det var ju just detta som fick Englands förre premiärminister Gordon Brown att kräva att EU skulle agera kraftfullare i frågan och ville att det skulle krävas en tydligare ursprungsmärkning av produkter producerade av bosättare på den av Israel ockuperade Västbanken – ett system som innebär att ursprungsmärkningen även syns i konsumentledet.

EU-domstolens dom är principiellt mycket viktig. Den har både ekonomisk och politisk betydelse. Systemet med ursprungsmärkning markerar att bosättningarna inte är en del av Israel. Tanken med ursprungsmärkningen är att det ger oss som konsumenter en möjlighet att protestera mot den politik som Israel för samt att det sätter en ekonomisk press på Israel. För Israels exportintäkter är stora. EU är Israels näst största exportmarknad efter USA. År 2008 exporterade Israel varor till EU till ett värde av drygt 120 miljarder kronor. Enligt tyska Der Spiegel är en tredjedel av dessa produkter helt eller delvis tillverkade på ockuperat område. Det betyder att med stor sannolikhet har varor från bosättningar exporterats tullfritt till EU.

Nu måste EU-ländernas tullmyndigheter tillämpa en striktare syn på varor från bosättningarna när associeringsavtalet med Israel tillämpas. Vi motionärer menar att det är dags att skärpa skrivningar om ursprungsmärkningen med tanke på det som nu framkommit i och med EU-domstolens dom. Den svenska regeringen bör verka för att EU ska agera kraftfullare i frågan om ursprungsmärkning för att säkerställa att associeringsavtalet följs.

Fel! Okänt namn på

I slutet av förra året lämnade den tidigare brittiska regeringen en rekommendation där man uppmanade företag att ursprungsmärka israeliska varor som är tillverkade på bosättningar. Rekommendationen syftar till att ge konsumenterna mer information om vad det är för varor de köper. Vi menar att den svenska regeringen borde följa den brittiska regeringens exempel och lämna en rekommendation till svenska företag om vikten av en ursprungsmärkning av israeliska varor så att konsumenter själva kan se om det är en bosättningsprodukt eller inte.

Stockholm den 21 oktober 2010

Thomas Strand (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Johan Andersson (S)

Peter Hultqvist (S)

Christer Engelhardt (S)

Hillevi Larsson (S)

Kerstin Engle (S)

Åsa Lindestam (S)